YANGI O'ZBEKISTONNI, ALBATTA, YOSHLAR BILAN BIRGA QURAMIZ

@intellektpress @intellektpress @intellektpress

INTELLEKT

IJTIMOIY-TA'LIMIY, MADANIY-MA'RIFIY GAZETA

2022-YIL – INSON QADRINI ULUG'LASH VA FAOL MAHALLA YILI

2020-YIL 2-SENTABRDAN CHIQA BOSHLAGAN | 2022-YIL, 17-AVGUST № 14/15 (46) | E-MAIL: INTELLEKTPRESS@UMAIL.UZ

KORRUPSIYANI YO'Q QILIB, TA'LIMGA E'TIBOR BERAYLIK

Yuksaklikka intilayotgan yurt, albatta, birinchi e'tiborini ta'limga qaratadi. Ta'lim sifati yaxshi, o'qitish tizimi mukammal bo'lsa, shu o'quv dargohidan, bilimli, o'z kasbini yaxshi biladigan, ishiga mas'uliyat bilan yondashadigan, yurt ravnaqi uchun hissa qo'shadigan kadrlar muntazam yetishib chiqaveradi. Ayniqsa, iqtidorli yoshlarga yo'l ko'rsatish, ularga ham ma'nan, ham moddiy yordam qo'lini cho'zish orqali ularning iste'dodlarini yanada yuzaga chiqarishga turtki berish mumkin.

Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimini rivojlantirish, ularni qo'llab-quvvatlash uchun zarur sharoitlar yaratish, ulg'ayib kelayotgan yosh avlodning ilm-fanga bo'lgan intilishlarini rag'batlantirish, intellektual va ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish borasidagi islohotlarni tizimli amalga oshirish, shuningdek, oliy ta'lim muassasalari faoliyatini takomillashtirish maqsadida mamlakatimiz rahbari tomonidan qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

Keyingi yillarda mamlakatimizda korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida muhim tashkiliy-huquqiy islohotlar amalga oshirildi. Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirishga, jamiyatda korrupsiyaga murosasiz munosabatni shakllantirishga yo'naltirilgan tizimli choralar ko'rildi.

Islohotlarni amalga oshirish doirasida fuqarolarning huquq va manfaatlari himoya qilinishini, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyati ochiqligini, jamoat va parlament nazoratini ta'minlash mexanizmlari takomillashtirildi, shuningdek, huquqni muhofaza qilish va sud organlari faoliyatining huquqiy asoslari isloh qilindi.

Biz yanada rivojlantirish sari olg'a qadamlar bosar ekanmiz XXI asrni O'zbekistonni rivojlanish asri deb atasak mubolag'a bo'masa kerak deb o'ylayman. Barcha sohalarda keskin burilishlar yasab biz to'g'ri yo'lda ketayotganimizni dunyo ahli kuzatib turibdi. Nega endi biz ta'lim sohasini korrupsiya qo'liga berib qo'yishimiz kerak, nega biz o'z oilamiz va xalqimizni himoya qilmasligimiz kerak.

Ta'lim sohasida ishlab turgan barcha mutasaddilar yaxshi biladi, korrupsiyani qayerda va qay ko'rinishda turganini, bunga kechiktirib bo'lmaydigan keskin choralar ko'rilyapti, lekin bu yetarli darajada emas. Qabul, ya'ni o'qishga kirishda shaffoflik tiklandi, o'quv jarayoni, ichki tartib, amaliyot va bitiruv jarayonida uchraydigan mayda lekin konveyer sifat korrupsiya ildizlari chekina boshladi.

Bu jarayonda barcha tizim va jamoa bo'lib birga kurashish maqsadga muvofiq. Agar biz ya'ni ta'lim sohasidagilar tashqi hujum va yuqoridagi bosimlarga bardosh qilsak, bu illat o'z-o'zidan yo'q bo'lishi mumkin.

Yana bir narsa, ta'lim muassasasidagi faoliyat olib borayotgan jamoaga talabalarning ota-onalarini ham yordam suv va havodek zarur bo'ladi. Dunyoning yetakchi ta'lim muassasalarida ham bir umumiy qonunga bo'ysinish yo'lga qo'yilgan: ta'lim muassasasi hududida talaba tarbiyasiga ota-onalar javobgar, talabaga beriladigan ta'lim sifati va bilim saviyasiga o'qituvchilar javobgar, lekin talaba tomonidan o'zlashtirilgan ta'lim sifati va bilim saviyasiga talabaning o'zi javobgarligi belgilab qo'yilgan.

Misol qilib aytadigan bo'lsak, oliy ta'lim tizimini korrupsiyasiz sohaga aylantirish borasida tizimli ishlar amalga oshirildi. 2021-yil 26-avgustdagi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining "Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tizimida Komplayens nazorat tizimini joriy etish va korrupsiyaga qarshi kurashishni takomillashtirish to'g'risida"gi 373-son buyrug'iga binoan respublikamizdagi barcha oliy ta'lim muassasalarida Korrupsiyaga qarshi kurashish "Komplayens nazorat" tizimini boshqarish bo'limlari faoliyat boshladi.

Bugungi kunda mazkur bo'lim xodimlari tomonidan Samarqand davlat chet tillar institutida 2021-2022 o'quv yili yozgi semestr yakuniy nazoratlari, qayta topshirish imtihonlari, bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi talabalarining bitiruv malakaviy ishlari va yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlarini o'tkazish jarayonida korrupsion hatti-harakatlarning oldini olish yuzasidan profilaktik ogohlantiruv suhbatlari o'tkazildi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022-yil 11-maydagi 02/25-11/05-sonli xatining ijrosi yuzasidan Samarqand davlat chet tillar institutida korrupsiyaviy xatarlarni aniqlash va ularni bartaraf etish hamda korrupsiyani oldini olish bo'yicha "Yo'l xaritasi" ishlab chiqildi va o'rnatilgan tartibda tasdiqlandi.

Ushbu "Yo'l xaritasi"da belgilangan chora-tadbirlar bo'yicha quyidagi ishlar amalga oshirildi. Institutda faoliyat ko'rsatib kelayotgan professor-o'qituvchilar, xodimlar va tahsil olayotgan talabalar o'rtasida korrupsion huquqbuzarliklarni oldini olish va "Korrupsiyasiz soha" loyihasini amalga oshirish uchun doimiy ravishda umumprofilaktik tadbirlar doirasida me'yoriy hujjatlar bilan xodimlar tanishtirib borilmoqda.

Davomi 2-betda

86 NAFAR O'QUVCHILARIMIZ MUDDATIDAN OLDIN XALQARO NUFUZLI OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA O'QISHGA QABUL QILINDI

So'nggi yillarda Prezidentimiz tashabbuslari bilan mamlakatimiz ta'lim-tarbiya tizimining sifati va samaradorligini oshirish, o'quvchi va talaba-yoshlarda zamonaviy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, ta'lim tizimlari hamda ilm-fan sohasi o'rtasida yaqin hamkorlik va integratsiyani, ta'limning uzviyligi va uzluksizligini ta'minlash borasida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

O'zbeksiton Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 13-iyuldagi "Yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va ularning ijtimoiy faolligini yanada oshirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5260-sonli Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkasining 2021-yil 19-maydagi "Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirishni samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 312-son qarorlari yurtimizda amalga oshirilayotgan ta'lim-tarbiyaga oid islohotlarning yorqin namunasidir.

Samarqand davlat chet tillar instituti akademik litseyi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 26-sentabrdagi akademik litseylarni Oliy ta'lim muassasalari tasarrufiga o'tkazish to'g'risidagi PQ-3290 qarori asosida Samarqand davlat chet tillar instituti akademik litseyi nomiga o'zgartirilib, Samarqand davlat chet tillar instituti tasarrufiga o'tkazilgan.

Akademik litseyni bugungi kunda 308 nafar o'quvchilar bitirmoqda. Bitiruvchilarning 33 foizi, ya'ni 102 nafari til bilish darajasini aniqlovchi xalqaro yoki xalqaro sertifikatlarga tenglashtirilgan mahalliy sertifikatlarni qo'lga kiritdi. 27 foizi, ya'ni 86 nafar o'quvchilar esa muddatidan oldin xalqaro nufuzli oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirishga muvaffaq bo'ldi.

Muhtaram yurtboshimizning 2020-yilning 3-dekabrida "Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4910-son Qarori qabul qilindi.

Akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish uchun ilg'or xorijiy mamlakatlar malakali ekspertlarni jalb qilish, litsey o'quvchilarining kamida bitta xorijiy tilni puxta o'zlashtirib chiqishi uchun dars mashg'ulotlariga yuqori malakali pedagoglarni jalb qilish, ta'lim infratuzilmasini

muntazam ravishda rivojlantirib borish, iqtidorli yoshlarni aniqlash, ularni akademik litseylarga saralab olish, shuningdek, chuqurlashtirilgan ta'lim dasturlari asosida o'qitish, akademik litseylardagi mavjud moddiy-texnik bazani mustahkamlab borish, bilimlarni mustaqil shakllantirish uchun sharoit va imkoniyatlarni kengaytirish kabilar yuqorida keltirilgan qarorda alohida belgilab o'tildi.

Davomi 2-betda

INSOF

Uzun va izg'irinli tunlarning biri. Qor gupullab yog'yapti. Hattoki, derazaga chirs-chirs urilgan qorning ovozi ham aniq eshitiladi. Xona jim-jit. Hamma uxlagan. Faqatgina erib tugab borayotgan sham xonani unsizgina yoritadi. Sandal ham sovib qolgan. Har zamonda ukam alahsirab qo'yadi. Mening qalbimda esa xuddi shu uzun qorong'u tundek bir nima bor. U sira tinchlik bermaydi. Qalbimni qiynab o'rtagani o'ratgan. Na kunduzi na tunda tinchlik bor. Ehtimol, bunga sabab uyimizdagi muhitning yaxshi emasligidir. Ehtimol, o'gay onamning ha deb men bilan ukamni qiynashi, bor alamini bizdan olishi, tinchlik bermasligidir. Men-ku qiz bola bir kun bu uydan ketarman, ammo yolg'iz ukajonimchi?

Men ukam va dadamni qanday qilib bu berahm, bag'ritosh ayolning qo'liga tashlab ketaman? Balki, meni ukamning hech yorishmaydigan misoli tundek bo'lib tuyilgan kelajagi qayg'uga solayotgandir. Bilmadim… biladim…

Onamning vafotiga ham ikki yildan oshdi. Dadam qarindoshlar qistoviga ko'ra bu ayol bilan turmush qurgan edi. Endi esa o'zini o'zi kechira olmayapti. Shuning uchun ham tun-u kun ishda, ba'zan bir haftada bir keladi, unda ham bizni sog'inib ko'rish uchun. O'gay onamni shunda ham chakagi yopilmaydi. Bizni yomonlagani yomonlagan. Xullas, bizning tinchligimizni bermaydi, arzimagan xatolarni deb jazolar, hattoki, ikki kunlab nonsiz, ovqatsiz qoldiradi. Yaqinda maktab ham boshlanadi. Ukam yotib o'qiydigan internat maktabga ketadi. Men esa yana shunday bo'g'iq ziq holda yashaydigan uyda qoldim. Qorong'u tunda shunday og'ir hissiyotlar og'ushida qanday

uxlaganimni bilmay qolibman.

Shunday qilib yildan yil o'tdi. Zamon juda tezlikda rivojlandi. Bu orada ukam maktabni yaxshi tamomlab, yuridik universitetiga o'qishga kirdi. Men esa medtexnikumda o'qidim-u, o'gay onamning majburlashi bilan qo'shni mahallaga turmushga chiqdim. Mana uch yil bo'ldiki, dadam ham olamdan o'tdi.

O'gay onam huvillagan katta hovlida munkayib yolg'iz qoldi, chunki ukam ham bunday muhitda yashay olmay, shahardan yangi uy olgan va shu uyda yashayotgan edi. Endi esa menga ukamni uylantirish dardi tushgan. Axiri, o'ziga mos epchilgina bir qiz topdim – darrov roziligini olib to'yni kelishib oldik. Bu paytda rostdan ham o'gay onamning oldidan o'tishimiz kerak edi, axir u ham garchi hayotda yo'lini topa olmay qiynalib alamini biz jajji go'daklardan olgan bo'lsa-da, onamiz-ku. Shuning uchun ukam bilan uyimizga bordik. Hovliga kirar ekanmiz, fayzsiz, nursiz go'yo devorlari nurab ketayotganga o'xshab qolgan uyimiz anchadan beri qarovsiz edi. Ichkariga kirsak, onam betob ekan, o'zini ancha oldirib qo'ygan. Uni ko'rib juda achindik, rahmimiz keldi. Ukamning o'zi uni shaharga uyga olib ketdi.

Davomi 2-betda

TA'LIMDA YANGICHA ISLOHOTLAR

Hammamizga ayonki, taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu – ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir. Ertangi kunimiz, Vatanimizning yorug' istiqboli, birinchi navbatda, ta'lim tizimi va farzandlarimizga berayotgan tarbiyamiz bilan chambarchas bog'liq.

Shavkat MIRZIYOYEV.

Bugungi global hayotimizni ilm-fan, ma'rifat va tafakkursiz tasavvur qilish qiyin. Ta'lim – rivojlantirish muhim bo'lgan jahonning yetakchi qatlamlaridan biri. Yangi O'zbekiston allaqachon yangicha islohotlarning maydoniga aylanib ulgurgan, ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy qismi, albatta, oliy ta'limdagi islohotlar bilan uzviy bog'liq.

Oliy ta'lim sohasidagi amalga oshirilayotgan islohotlar qamrovni oshirish, oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy holatini yaxshilash, professor-o'qituvchilarni moddiy qo'llab-quvvatlashga qaratildi. Xorijiy mamlakatlar bilan qo'shma ta'lim doirasidagi aloqalar kuchaytirilib, 64 ta yangi kasb bo'yicha mutaxassislar tayyorlash yo'lga qo'yildi. Ko'rsatilayotgan shuncha harakatlarga qaramasdan, aholi ta'lim sifatida o'zgarish yo'q ekanligini aytmoqda. Ta'limda amalga oshirilishi muhim strategik vazifalar bu:

– talabalar mustaqil shug'ullanishlari uchun mos sharoit yaratish;

– Oliy ta'lim muassasalarida qog'ozbozlikni yo'q qilish va asosiy ahamiyatni talabaning bilimi va erkin fikrlariga qaratish;

– Korrupsiyasiz jamiyatda rivojlanish bo'ladi, ilm-fan bo'ladi, ana shunday jamiyatni yaratish;

– Eski ta'lim standartlariga chek qo'yish;

– Ta'lim dasturlarini o'qituvchilarga emas, balki ta'lim bozori talablariga moslab tuzish. Chunki bugungi kunda talabalar sohalariga daxldor bo'lmagan fanlar bilan shug'ullanib qolishmoqda;

– O'quv jarayonlarini kredit-modul tizimiga o'tkazish;

– Tizimdagi eng muhim vazifalardan biri – qabul jarayonlari. Shaffoflikni ta'minlab berish birinchi navbatdagi vazifa. Talabalarga qulay sharoit yaratish maqsadida yotoqxonalarga ko'proq e'tibor qaratish va yotoqxona o'rinlari sonini oshirish.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi mazkur sohadagi yangi islohotlar uchun yo'l ochdi. Intellektual taraqqiyotni jadallashtirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish singari vazifalar asos qilib olindi. Konsepsiya mazmuni mamlakatimiz oliy ta'lim tizimidagi ustuvor yo'nalishlarni aks ettiradi. Unda oliy o'quv yurtlarida qamrov darajasini kengaytirish hamda ta'lim sifatini oshirish, raqamli texnologiyalar va ta'lim platformalarini joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga jalb qilish. Bularning barchasi ta'lim jarayonini yangi sifat bosqichiga ko'tarish uchun xizmat qiladi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, ta'lim sohasidagi islohotlar dolzarbligi hamda ahamiyatliligi bilan boshqa sohalardagi islohotlardan qolishmaydi. Chunki ushbu sohadagi islohotlarni yanada keng ko'lamda davom ettirish davr talabidir.

Vasila QILICHEVA,
SamDCHTI talabasi.

QISQA SATRLARDA

O'G'RI

– Bekam, bizdan nima ayb o'tdi?! Haydamang, mendek bir bevaga rahm qiling, bolalarim och qoladi! – dedi xizmatkor ayol doimiy yordamchisi 16 yashar qizining yelkalaridan qucharkan.

– Mana, qizingizni cho'ntagidan chiqdi, – bekaning qo'lidagi qimmatbaho soat yaraqlab ketdi, – O'g'limga rahmat deng, politsiyaga xabar berishimizni istamadi...

Qiz ko'z yoshlarini yashirdi. Labini tishladi...

Yigit esa cho'ntagidagi homiladorlik testini paypaslab qo'ydi...

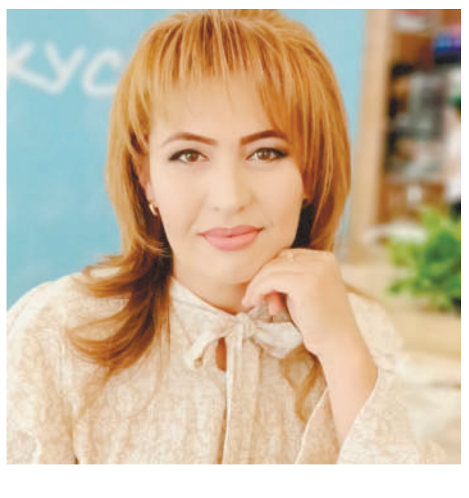

URF-ODAT

To'y dabdabali o'tdi. Kelinchak bunday baxtni hayoliga ham keltirmagandi. Hayhotdek hovli joy, ko'p qavatli dang'illama uy, qo'sha-qo'sha mashinalar...

Endi to'ydan keyin oxirgi urf-odatlarni o'tkazishayotgandi. Qimmatbaho zeb-ziynatlarga burkangan baxtiyor kelinchak kelin salomni tugatdi. Uy xizmatchisining esa javobini berib yuborishdi...

ORZULAR...

Bolakay qimmatbaho mashina oynasidan pul uzatdi.

"Boy ekan. Mashinasida har kuni sayr qilsa kerak!" – o'yladi tilanchi bolakay.

"Har kuni ko'chalarda yugursa kerak!" – uning oyoqlariga havas bilan tikildi mashinadagi bolakay.

NIYAT VA IJOBAT

Yeringni ikki metri meniki! – dedi qo'shnim chegaralarimiz orasini chamalar ekan, – Devor urmay tur! – qo'lidagi ketmonini yerga sanchdi, – O'zim hali belgilab beraman!

– Xo'p, aka! – dedim ko'zlaridagi hissizlikka hayrat bilan qarab. Uning ko'zlarini shu zahoti zafar uchqunlari egalladi.

– Shundoq bo'lsin! Bir haftalarda qaytaman!

Bir haftadan keyin o'zi istagandek ikki quloch yerga ega bo'ldi. Faqat, meni hovlimdan emas...

NAMOZ

U har safar masjid yonidan o'tganida, besh mahal azon ovozini eshitganida, chuqur ho'rsinib: "Ertaga, albatta, o'qishni boshlayman" – derdi.

Vanihoyat, "ertaga" keldi...

U masjid ostonasida turardi. Birdan azon ovozi eshitila boshladi...

Uning ruhi tanasidagi daxshatli og'riqni his qildi-yu, chirqiragancha, qabri tomon uchdi...

"HOLAT VA IMKONIYAT"

Yillab qilingan parvarishlar va da'vo choralariga qaramasdan so'ngi noyob oq karkidon jon taslim etdi. Odamlar hisobsiz ko'z yoshlar to'kishib, hayvonlar muhofazasi uchun cheksiz hisoblar ochishdi...

Yirtqich qush o'ljasi – hali joni chiqib ulgurmagan 5 yashar qizcha tepasida sabr bilan kutmoqda. Suratkash bu "ta'sirli" hodisani suratga oldi. Butun dunyoga taqdim etdi va mislsiz mashhurlikka erishdi. Odamlar suratni bag'rilariga bosishib, cheksiz ko'z yoshlar to'kishdi. Yirtqichning esa qorni to'ydi...

AYOL QALBI

Ayol eridan qattiq hafa bo'lib qovog'ini uyib oldi.

– O'zim olmasam, hecham olib bermaysiz, – dedi qo'lidagi qimmatbaho atirni ko'rsatar ekan.

Davomi 3-betda

KORRUPSIYANI YO´Q QILIB, TA´LIMGA E´TIBOR BERAYLIK

Boshlanishi 1-betda

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuni, “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Prezident qarori hamda “Korrupsiyaga oid huquqbuzarlik haqida xabar bergan yoki korrupsiyaga qarshi kurashishga boshqa tarzda ko‘maklashgan shaxslarni rag‘batlantirish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 829-sonli Vazirlar Mahkamasining qarori, shuningdek, Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining “Oliy ta’lim tizimida “Korrupsiyasiz soha” loyihasini amalga oshirishni tashkil etish to‘g‘risida”gi va “Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi tizimida Komplayens nazorat tizimini joriy etish va korrupsiyaga qarshi kurashishni takomillashtirish to‘g‘risida”gi buyruqlari yuzasidan Korrupsiyaga qarshi kurashish “Komplayens nazorat” tizimini boshqarish bo‘limi tomonidan 43 ta umumprofilaktik, targ‘ibot-tashviqot tadbirlari o‘tkazildi.

Joriy yilning may-iyun oylarida institutda korrupsion holatlarning oldini olish borasida ishlab chiqilgan “Yo‘l xaritasi”da belgilangan chora-tadbirlarni fakultet tomonidan belgilangan muddatlarda ijro etilishi to‘g‘risida, Samarqand davlat chet tillar instituti 2021/2022 o‘quv yili bahorgi semestr yakuniy nazoratlari, qayta topshirish imtihonlari, bakalavriat ta’lim yo‘nalishlari bitiruvchi talabalarining bitiruv malakaviy ishlari va yakuniy davlat attestasiyasi sinovlarini o‘tkazish jarayonida korrupsiyaviy hatti-harakatlarning oldini olish yuzasidan Korrupsiyaga qarshi kurashish “Komplayens nazorat” tizimini boshqarish bo‘limi tomonidan barcha fakultetlarning 156 nafar professor-o‘qituvchilari va rahbar xodimlari bilan 16 ta profilaktik ogohlantiruv suhbat o‘tkazildi.

Fakultetlarda faoliyat olib borayotgan professor-o‘qituvchilar va xodimlar tomonidan institutning ichki tartib qoidalari, lavozim yo‘riqnomalariga qat’iy rioya qilinishi, o‘z ishiga halol bo‘lishi, korrupsion va ta’magirlik holatlariga yo‘l qo‘ymasliklari fakultetlar rahbariyatiga alohida uqtirildi.

865 ta professor-o‘qituvchilar va xodimlar o‘rtasida manfaatlar to‘qnashuvini tartibga solish bo‘yicha deklaratsiyalar olindi va tahlil qilib borilmoqda. Shuningdek, institutda korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash choralarini ko‘rish maqsadida tuzilmalar rahbarlarining fikr-mulohazalari, takliflarini inobatga olgan holda doimiy monitoring tashkil qilindi.

Korrupsiya xavfiga eng ko‘p moyil bo‘lgan funksiya va lavozimlar muntazam tahlil qilib borilmoqda. Ushbu yo‘nalishda korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha dastur ishlab chiqildi va tasdiqlandi.

Samarqand davlat chet tillar instituti xodimlarining malaka va ko‘nikmalarini orttirish, ularda korrupsiyaga qarshi immunitetni shakllantirish maqsadida 725 ta professor-o‘qituvchilar va rahbar xodimlar bilan 47 ta umumprofilaktik tadbir o‘tkazildi. Oliy ta’lim muassasasiga yangi ishga qabul qilingan va faoliyat olib borayotgan barcha professor-o‘qituvchilar va xodimlar tomonidan manfaatlar to‘qnashuvini yuzaga keltirmaslik, korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni sodir etmaslik maqsadida ulardan

tilxatlar va kafolat xatlari olinishi yo‘lga qo‘yildi.

Tizimda korrupsiyaviy holatlarning oldini olish, shuningdek, ish samaradorligini oshirish, institutda faoliyat yuritayotgan xodimlarning rotatsiyasini tashkillashtirish hamda rahbariyatga taqdim etish maqsadida ularning ish faoliyati va davri tahlil qilinib borilmoqda.

Korrupsiyaga qarshi kurashish va odob-axloq qoidalariga rioya qilinishi, manfaatlar to‘qnashuvini aniqlash va tartibga solish, korrupsiyaga qarshi kurashishda murosasizlik darajasini oshirish hamda kronizm, nepotizm, favoritizm kabi huquqbuzarliklarni oldini olish maqsadida institutning 812 nafar talabalari orasida anonim so‘rovnomalar o‘tkazildi. So‘rovnomalar tahlil qilinib, natijalari bo‘yicha rahbariyatga taqdim etib borilmoqda.

Jumladan, 5 nafar institut o‘qituvchilari va xodimi tomonidan sodir etilgan korrupsion holatlar aniqlanib, ularga nisbatan xizmat tekshiruvi o‘tkazilib, tegishli intizomiy jazo choralari qo‘llanildi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish “Komplayens nazorat” tizimini boshqarish bo‘limi Samarqand viloyati Ichki ishlar Boshqarmasi Korrupsiya va iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish bo‘limi bilan hamkorlikda “Korrupsiya – dunyo miqyosida hal etilishi lozim bo‘lgan global muammolardan biridir” mavzusida Samarqand davlat chet tillar instituti talabalari orasida umumprofilaktik tadbirlar ham muntazam o‘tkazilib kelinmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati ochiqligini ta’minlash, shuningdek, jamoatchilik nazoratini samarali amalga oshirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Farmoni ijrosi yuzasidan budjet mablag‘larining maqsadli sarflanishi va davlat xaridlarini amalga oshirish yuzasidan shaffoflikni ta’minlash maqsadida ma’lumotlar institutning rasmiy veb-saytiga doimiy ravishda joylashtirildi va bo‘lim tomonidan monitoring qilib boriladi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish mavzusiga oid bosma ko‘rinishdagi va tarqatma materiallar tayyorlandi. Jumladan, “Komplayens nazorat” tizimini yo‘lga qo‘yish bo‘yicha “Me’yoriy hujjatlar to‘plami” hamda “Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat (komplayens) tizimini joriy etish bo‘yicha Qo‘llanma”lar ishlab chiqildi, 160 nusxada chop etildi va institut rahbariyatiga, professor-o‘qituvchilariga hamda xodimlarga taqdim etildi.

Umuman olganda, bugungi kunda ilm-fanga qaratilayotgan e’tibor, ta’limga ajratilayotgan sarmoyalar yosh avlodning kelajakda yurtimiz ravnaqi yo‘lida fidokorona xizmat qiladigan kadrlar bo‘lib yetishishida dasturulamal bo‘ladi.

Zero, biz ishonamizki, ta’limga qaratilgan e’tibor hech qachon o‘zining samarasini bermay qolmaydi. Shijoatli yoshlarimiz berilayotgan imkoniyatlardan unumli foydalanib, el koriga yaraydigan farzandlar bo‘lib yetishib chiqajak.

Maqsadimiz – ta’lim muassasalarining raqobatbardoshligini ta’minlash orqali mehnat bozoriga zamonaviy va kasbiy bilimlarni chuqur egallagan, aqlan yetuk, o‘z kasbining ustasi bo‘lgan malakali va raqobatbardosh mutaxassis kadrlar tayyorlashdir.

Ilhomjon TO‘XTASINOV,
Samarqand davlat chet tillar instituti rektori,
pedagogika fanlari doktori, professor.

86 NAFAR O´QUVCHILARIMIZ MUDDATIDAN OLDIN XALQARO NUFUZLI OLIY TA´LIM MUASSASALARIGA O´QISHGA QABUL QILINDI

Boshlanishi 1-betda

Qaror ijrosini ta’minlash maqsadida Samarqand davlat chet tillar instituti akademik litseyida ham bir qator istiqbolli rejalar amalga oshirildi. Jumladan, mazkur o‘quv yilida o‘quvchilar ichida tanlov e’lon qilinib, eng iqtidorli a’lochi o‘quvchilardan 10

nafariga “Akademik litseyimiz iftixori” stipendiyasi, 42 nafariga esa “Rektor stipendiyasi” berildi.

Pedagog xodimlarning mehnatini munosib rag‘batlantirish maqsadida o‘quvchilari viloyat va respublika olimpiadalarida sovrinli o‘rinlarni egallagan va 70% dan yuqori ko‘rsatkichga ega bo‘lgan pedagog xodimlarning 10 nafariga 30% gacha qo‘shimcha ustama haqi belgilandi.

Akademik litseyda yanvar oyida chet tili o‘qituvchilari uchun “The importance of Project-based learning in teaching researching and writing skills” mavzuda xalqaro semenar tashkil qilindi. Semenarda Samarqand shahridagi akademik litsey va maktablardan chet tili o‘qituvchilari ishtirok etib, malakasini oshirdi.

Shuningdek, litsey axborot resurs markazida avtomatlashtirilgan ARMAT dasturi o‘rnatilgan bo‘lib, dasturning ma’lumotlar bazasi muntazam to‘ldirilib boriladi. Bugungacha 1000 nomdagi adabiyotlarning bibliografik yozuvlari kiritilib elektron katalog shakllantirildi.

Undan tashqari ma’naviy-ma’rifiy sohada ham qator ishlar qilinmoqda. Ya’ni davlatimiz rahbari tomonidan ilgari surilgan besh muhim tashabbus doirasida amalga oshirilgan ishlar borasida mulohaza yuritadigan bo‘lsak, birinchi tashabbus, ya’ni yoshlarning musiqa, rassomlik, adabiyot, teatr va san’atning boshqa turlariga qiziqishlarni inobatga olgan holda 1 ta musiqa to‘garagi, 24 ta fan to‘garagi, 7 ta sport to‘garagi, 1 ta badiiy havaskorlik to‘garaklarining muntazam faoliyat olib borishi ta’minlagan. Mazkur to‘garaklarga jami 250 nafarga yaqin o‘quvchi-yoshlar jalb qilingan.

Shuningdek, ikkinchi tashabbus doirasida “SamDCHTI akademik litseyi” sport klubi muntazam o‘z faoliyatini olib bormoqda. Sportning mini-futbol, voleybol, stol tennisi, badmenton, shaxmat-shashka sport to‘garaklarining faoliyati yo‘lga qo‘yilib, ularga jami o‘quvchilar qamrovi 167 nafarni tashkil etadi. Shu o‘rinda ta’kidlashim joiz, 2020/2021 o‘quv yilida litseyning xorijiy tillar yo‘nalishi o‘quvchisi Abdurasulov Ikrom sportning 100 katakli shashka turi bo‘yicha o‘tkazilgan respublika turnirida faxrli 1-o‘rinni egallab, oliy ta’lim muassasasiga davlat granti asosida o‘qishga kirish imkoniyatini qo‘lga kiritdi.

Uchinchi tashabbusga kelsak, zamonaviy talablar asosida jihozlangan 5 ta kompyuter sinfi, 1 ta lingafon sinfi, 2 ta IT xonasi o‘quvchi-yoshlarni zamonaviy axborot texnologiyalaridan to‘g‘ri foydalanish ko‘nikmalarini oshirish uchun xizmat qilmoqda. Jumladan, litseyda 36 ta kompyuter yuqori tezlikdagi internet tarmog‘iga ulanib, ARMda Wi-Fi tizimi o‘rnatilgan va bir paytda 200 nafardan ortiq o‘quvchilar internetdan unumli foydalanishlari mumkin.

To‘rtinchi tashabbus doirasida 2021/2022 o‘quv yilida “Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon” mavzusida insholar ko‘rik tanlovi, “Eng kitobxon o‘quvchi” ko‘rik tanlovi bo‘lib o‘tdi hamda “Vatanimga tayanchman” mavzusida videoroliklar ko‘rik tanlovi o‘tkazildi.

Beshinchi tashabbus doirasida esa o‘quvchilarning qiziqishlari inobatga olinib “Men tadbirkorlikka qiziqaman” shiori ostida tadbirkorlikka qiziqishlari mavjud o‘quvchilar uchun to‘garak tashkil etildi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4910 son qarori ijrosini ta’minlash maqsadida akademik litseyning moddiy-texnik ba’zasini boyitish, litseyda ta’lim sifatini mustahkamlash va metodik jihatdan qo‘llab-quvvatlash uchun 1 milliard so‘m miqdorida Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan pul mablag‘lari ajratilgan.

Shundan moddiy-texnik ba’zani boyitish uchun 47 575 000 so‘mlik 17 ta televizor, 10 000 000 so‘mlik 4 ta printer, internet tarmoqlari uchun 6 417 000 so‘mlik kommunikasion jihozlar, 7 406 375 so‘mlik 4 ta svichli kommunikator, jixozlar bilan ta’minlash uchun 20 399 850 so‘mlik 30 ta kompyuter stollari, 16 449 000 so‘mlik kompyuter stullari, 6 000 000 so‘mlik 164 dona badiiy kitoblar xarid qilindi.

Shuningdek, 2021-yilda o‘quv binolarini ta’mirlash uchun 200 000 000 so‘m, oshxona va sport zalining ta’miri uchun 100 000 000 so‘m sarflandi. Institut tomonidan litseyni raqamlashtirish maqsadida 98 811 800 so‘mga 2 ta zamonaviy IT xonalari ta’mirlandi, 10 dona proyektor va kompyuter jamlanmasi bilan ta’minlandi. Zamonaviy internet tarmog‘i uchun 1000 metr masofadagi optik shisha tolali internet tizimiga ulandi.

49 000 000 so‘mga o‘quvchilar va o‘qituvchilarning ommaviy sport bilan shug‘ullanishlari uchun sport anjomlari, kutubxona fondini boyitish maqsadida o‘quv va 20 800 000 so‘mga badiiy adabiyotlar, o‘quvchilarning bo‘sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish maqsadida turli xil musiqa asboblari sotib olindi.

Bir so‘z bilan aytganda amalga oshirilayotgan barcha istiqbolli rejalarimiz kelajakda o‘quvchi-yoshlarning mukammal bilim olib, o‘z sohasining ustasi bo‘lib yetishishida muhim o‘rin egallaydi, degan umiddamiz. Maqsadimiz o‘quvchilarimizning fanlarni chuqur o‘zlashtirishlari uchun barcha shart-sharoitlarni yaratib berishdir. Shijoatli yoshlarimiz berilayotgan imkoniyatlardan unumli foydalanib, el koriga yaraydigan farzandlar bo‘lib yetishib chiqadi.

Zokir BAZAROV,
Samarqand davlat chet tillar instituti
akademik litseyi ijrochi direktori.

ABAY – MA´RIFATPARVA SHOIR

Abay – o‘qituvchi, shoir, pedagog, faylasuf, siyosiy arbob, islom diniga tayangan holda qozoq madaniyatini, rus va Yevropa madaniyatiga yaqinlashtirish orqali yangilashni maqsad qilgan islohotchi. Barchaga ma’lum, Abay Qo‘nanboyev qozoq mumtoz adabiyotining asoschilaridan biri, qozoq adabiy tili asoschisi. Abayning asl ismi Ibrohim bo‘lib, buvisining “ehtiyot bo‘lsin, abay bo‘lsin” degan ma’noda nomlab ketgan taxallusidir.

Abayning she’riyatida, u yaratgan asarlarda qozoq xalqining ijtimoiy, siyosiy, axloqiy muommolarini yoritgan. U o‘z she’rlarida tarqoq qozoq qabilalari birlashishga, hamjihatlikka chaqirdi, ilmli va ma’rifatli bo‘lishga undadi. Shoir bir o‘lanida:

O‘zi bilan yovlashgan yurtim, tingla!
O‘zi bilan dovlashgan yurtim, tingla!
Dardingga davo bo‘lsin o‘lanlarim,
Bir-birini ovlashgan yurtim, tingla!

– deya iztirob, g‘am chekadi.

Ibrohimning qozoq aabiyoti va o‘zbek adabiyotidagi “Sho‘rlik qozog‘im”, “Boy bolasi bilan kambag‘al bolasi”, “Ilm o‘rgan”, “O‘lan” kabi she’rlari so‘zimizning yorqin misoliga aylangan. Abay adabiyotiga nazar solsak 176 she’ri, 17 kuyi, 56 tarjima va o‘zbek tilida “Nasihatlar” bilan mashhur bo‘lgan asari mavjud.

Abay lirikasi boy xazina, bu bitmas-tuganmas, chuqur va sirli merosdir. Abay lirikasi rang-barang, she’rlarida umuman lirika tushunchasiga xos bo‘lgan barcha sifatlar mavjud. Abayni yolg‘iz qayg‘u va shodlik shoir na g‘amgin, na kulgili shoir deb atash mumkin emas. Bularning barchasi Abay lirikasida mujassam. Uning sirli she’rlaridagi arzimagan, eng oddiy tuyg‘u ham o‘quvchining ruh tizimini, kayfiyatini to‘lqinlantirib, barcha tugmachalarni bosib chegarani gapirganday kuylaydi.

Abay ijodiy merosining salmoqli qismini xalqni ilm-ma’rifatga, madaniyatga da’vat qiluvchi “Naqliya so‘zlar” majmuasi tashkil etadi. Hassos adib va shoir ushbu asarida inson hayotida muhim o‘rin tutadigan aql, ilm-ziyo, insof va adolat, yaxshi xulq, muomala madaniyati, din, e’tiqod, davlatni idora qilish, xalqlar, elatlarning ahil, do‘stona munosabatda bo‘lishlari haqida mulohoza yuritiladi. Asar 45 bo‘limdan iborat. Abay qalamiga mansub ushbu «so‘z»larning har biri yoshlar uchun ezgulikka da’vat, yomon xulqlardan ogoh bo‘lishga chorlovchi chaqiriqlar sifatida yangilanadi. “Naqliya so‘zlar” asari o‘zbek tilida “Nasihatlar” nomi bilan mashhur bo‘lib ketgan. Bu asarni sevimli bolalar yozuvchisi Nosif Fozilov o‘zbekchaga tarjima qilgan.

Abay she’riyatining deyarli hammasi lirikalik, mavzulari tabiat, ijtimoiy-siyosiy masalalardan turadi.

O‘lan.
O‘lan-so‘zning poshshosi, so‘z sarasi,
Qiyindan qiyiltirar er donasi,
Tilga yengil, yurakka iliq tegib,
Tep-tekis, siliq keksin aynalasi

– deya 1890-yilda tarjima qilgan Mirtemir.

Abay o‘zgacha og‘zaki kuylab kelingan o‘lanlarni yozma adabiyotga olib kirgan shoir, millat arbobidir. Shoir o‘lanlarni yozma yaratishdan tashqari, ularga kuy bastalab mahorat bilan kuylagan. U bastalagan 17 ta o‘lan kuyi hozirgacha sevib ijro etiladi. Shoir yirik voqeaband asarlar ham yaratgan. Abayning “Iskandar”, “Ma’sud”, “Azim rivoyati” kabi dostonlari hozirgacha el orasida mashhur manba hisoblanadi.

Abay qozoq chorvachiligi bilan bir qatorda savdo-sotiq va ma’lum bir tadbirkorlik bilan shug‘ullanishiga o‘rgatish zarurligini ta'kidlagan. Shoirni qattiq tashvishga solgan shart-sharoitlar qozoqlarning ommaviy qashshoqlanishi va tilanchilikning boshlanishi, chor hukumati amaldorining o‘ta zulmi, mahalliy hokimiyatlarning poraxo‘rlik va qoniqmagan xudbinligi edi. U she’rlarida yaqin qarindoshlariga yordam qo‘lini cho‘zmaydigan ziqna boylarni o‘ldirishga harakat qiladi. Ularning boyligini, xalq uchun bo‘lmasa tanqidlar bilan, she’rlar yozar, xalq ma’nfatini ustun qoyishga harakat qiladi.

Abayning oilasi katta bo‘lib, ota-onasi, ukasi, to‘rt o‘g‘li bo‘lgan. Ukasi Shokarim shoir, tarjimon, bastakor, yozuvchi. Afsuski, ikki katta o‘g‘li uzoq yashamagan, og‘ir xastalik tufayli vafot etgan. Uchinchi o‘g‘li Mag‘aviya otasining xohishiga ko‘ra, dostonlar yozib adabiyotga qadam tashlagan. To‘rtinchi o‘g‘li To‘raqul shoir va yozuvchi sifatida bir qator asarlari saqlanib qolgan. Abayning boshiga tashvish tushishi 1891-yildan boshlanadi. Avvalo, ukasi, keyin o‘g‘li, undan keyin uchinchi o‘g‘li Mag‘aviya ko‘z yumgandan 40 kundan keyin Abay ham vafot etadi. Millatparvar shoir, mamlakat arbobi 1904-yili bu yorug‘ dunyodan ko‘z yumadi.

Abay qozoq jamiyati, ahli uchun tinimsiz mehnat qildi, ko‘pgina doston u she’rlarida yaxshilik qilishni, boylik-ma’nfatga qaramasdan xalq odami bo‘lishni ta’kitladi. Uning "Ma’sud" dostonida yaxshilik yasagan bolaning boyligi o‘rtib, keyin shu boylikdan boshqani ko‘zlari kormay vafot etgani tasvirlangan. Yozgan she’rlarida bilim olishni, izlanishni ta’kidlab, "bilimli odam xor bo‘lmas" – degan fikrida qattiy turdi.

Hozirgi kunda "Abay" va "Abayning she’riyati" yuqori baholanib kelmoqda. Abay ismi bilan kitoblar, o‘limi to‘g‘risida ko‘pkina o‘rganishlar Muxtar Avezovning "Abay yo‘li" 4 tomlik kitobi so‘zimizga yaqqol misol bo‘ladi. Abayning o‘zi tirik bo‘lmasa ham, uning bizga qoldirgan manbalari, adabiyotga qo‘shgan hissasi barhayot!

Asem ABDURAHMONOVA.

INSOF

Boshlanishi 1-betda

Oradan oylar o‘tdi. Ukam o‘gay onamni to‘ygacha yaxshi shifoxonalarda davolatdi. Hozir ancha darmon kirib, tetiklashib, o‘ziga kelib qolgan. Balki, o‘gay onamni bizga bergan shuncha azoblari uchun Alloh jazosini bergandir. Garchi bizga onalik vazifasini qilmagan bo‘lsa-da, onamiz. Mayli, boshidan kechirgani shu bo‘lsin. To‘yga ham sanoqli kunlar qoldi. To‘yni o‘zidan yugur-yuguri qiziq deyishganidek, men o‘zimda yo‘q xursandman. Qani edi, dadam bilan oyijonim ham shunday baxtli kunimizda yonimizda bo‘lsa, deb xayolimda o‘tkazib qo‘ydim.

Bugu to‘y. Sahnada savlat to‘kib turgan ukam va unga uzukka ko‘z qo‘ygandek yarashgan kelinimga qarab beixtiyor ko‘zlarim namlandi. Qalbim endi baxt quyoshi porlagan go‘zal tongdek yorishdi. Ularga qarab ko‘zim quvnadi. Nogahon, bir chetda kelin-kuyovga qarab ko‘zlaridan duv-duv yosh oqayotgan o‘gay onamga ko‘zim tushdi. Ko‘nglim g‘alati bo‘lib men ham yig‘lab yubordim.

Dilnoza OCHILDIYEVA.

SAMARQAND – MADANIYATLAR CHORRAHASI

Tarixiy yozma manbalarda Samarqand yoshi va qadimiyligi haqida ma’lumotlar bor. Samarqand va Rim insoniyat taqdiridagi buyuk xizmatlarini nazarda tutib “Boqiy shaharlar” nomini olganlar. Xalq iborasi “Samarqand sayqali ro‘yi zamin ast” ya’ni “Samarqand yer yuzining sayqali (jilosi)” deb behuda aytilmagan. Amir Temur Samarqandni mehr bilan qadrladi, obod qildi, dunyoning sayqaliga aylantirdi.

“Samarqand” so‘zining kelib chiqishi haqida bir qancha tahminlar mavjud. Sharq mualliflari “Samarqand” so‘zining 1-qismi, ya’ni “Samar” so‘zi shu shaharga asos solgan yoki shaharni bosib olgan kishining nomi deb hisoblab, bir qancha sun’iy ta’riflarni taklif etdilar. Ammo tarixda bunday ismli kishi haqida ma’lumotlar aniqlanmagan. So‘zning 2-qismi “kent” (kand) – qishloq, shahar degan ma’noni bildiradi. Ba’zi yevropalik olimlar, bu nom qadimdan qolgan, sanskritcha “Samarya” yaqin, ya’ni “yig‘ilish, yig‘in” so‘zidan kelib chiqqan deb izohlaydilar. Antik mualliflarning asarlarida shahar Marokanda deb atalgan. Bu haqiqatga ancha yaqin bo‘lib, Marokanda – Samarqand atamasining yunoncha aytilishidir.

XI asr olimlaridan Abu Rayhon Beruniy va Mahmud Qoshg‘ariy shahar nomining kelib chiqishini “Semizkent”, ya’ni “semiz qishloq” so‘zining buzib talaffuz qilinishi deb tushuntiradilar. 1404-yilda Samarqandga tashrif buyurgan Ispaniya elchisi Ruy Gonsales de Klavixo ham bu talqinni qo‘llab quvvatlaydi.

Dunyoning eng buyuk shoir va faylasuflari uni – qalb bog‘i, sharq durdonasi, dunyoning ko‘zgusi va hatto yer yuzining sayqali deb atashganlarida ham, ular bu go‘zal shaharning barcha go‘zalligi va boyliklarini tasvirlab berolmagan bo‘lardilar. XXI asr boshlarida shahar YUNESKOning umumjahon merosi ro‘yxatiga "Samarqand – madaniyatlar chorrahasi" nomi bilan kiritildi!

Samarqandni chinakam noyob shahar, deb atash mumkin! Samarqandning madaniy merosi juda katta. Asrlar davomida bu shahar Buyuk Ipak yo‘lining asosiy markazi bo‘lib kelgan. Hozirgi kunda ham ushbu madaniy meroslar dunyo e’tirofiga sazovor bo‘lib kelmoqda. Bu azim shaharning tarixiy, insonni o‘ziga jalb qiluvchi mo‘jizakor inshootlari yer yuzi aholisida ulkan qiziqishlar uyg‘otmoqda. Zero, isbot tariqasida har 2 yilda o‘tkazilib kelinayotgan “Sharq taronalari” musiqiy festivalining aynan mana shu o‘lkada o‘tkazilishi, dunyo bo‘ylab son sanoqsiz turistlarning, tashriflarini keltirish mumkin.

Sharq Taronalari Markaziy Osiyodagi eng yirik musiqiy va madaniy festivallardan biridir. 1997-yildan buyon har ikki yilda bir marta Samarqandning Registon maydonida o‘tkaziladigan ushbu festival butun dunyo san’atini nishonlash uchun eng iste’dodli xonandalar, raqqosalar va musiqachilarni birlashtiradi. Sharq Taronalari YUNESKOning xalqaro madaniy tadbirlar ro‘yxatida e'tirof etilgan bo‘lib, O‘zbekiston va uning merosi haqida ko‘proq bilmoqchi bo‘lganlar uchun mashhur tadbirdir.

Samarqand jahon madaniyatining markaziga aylanib, ushbu xalqaro festivalda o‘z millatlari va madaniyatlarini namoyish etuvchi ijrochilar ishtirok etadi. Sharq taronalari o‘rta asr yodgorliklari bilan o‘ralgan, eng so‘nggi yorug‘lik va tovush bilan jihozlangan ochiq havoda sahnada o‘tkaziladi. Spektakllardan tashqari, ishtirokchilar, mehmonlar va ommaviy axborot vositalari uchun o‘tkaziladigan ko‘rgazma va konferensiyalar ham mavjud.

Samarqandga safaringizni umr bo‘yi yorqin, unutilmas xotiralar bilan o‘tkazish imkoniyatini qo‘ldan boy bermang! Samarqandga marhabo!

Visola SHUHRATOVA,
SamDCHTI Sharq tillar fakulteti talabasi.

NAVOIY (NOVEL)

ILK BOR O‘ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA

ILHOMJON TO‘XTASINOV, SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI REKTORI, PROFESSOR

(Davomi. Boshlanishi oldingi sonlarda)

Navoiy. – Before the laws and regulations of the state both the king and the beggar must bow. I infinitely told you about this again and again, and I will repeat the same once again.

Husayn Boyqaro promised to consult with Sheikh ul-islam and punish his son according to the laws of prophet. Then Navoiy bowed and left.

The frozen at night ground melted in the sun and became covered with mud. Not liking dirty shoes, Navoiy carefully walked along the roadside. The poet greeted passers respectfully and gave way. Without going into Unsiya, the poet was held in one of the buildings that was behind the madrassah. On a large yard, surrounded on all sides by buildings and aivans, servants were scurrying. Some wash up piles of clay cups and dishes, while others carried water in large jugs or plugged their belt floors of clothing; some put a fire under the huge, standing in a row, boilers, wiping watery eyes from the smoke. Purplish-red, like beefy cocks, cooks with roughly hewn wooden spoons and ladles in their hands were busy over the boilers. Here Navoiy daily distributed food to the poor and orphans.

Approaching the chef he asked what was prepared for today. As chef laid meat, bacon, grits and others laughed at funny verses about cooking art, which he has heard. Cooks are also not left in debt.

- Oh, you are a lot here! - said, smiling Navoiy. - Bite once and rend me apart.

The order of food, without the slightest delay, went to Navoiy in Unsiya.

After resting in his room, he played chess with the emir Mirtoz.

After the noon prayer, they went out together from madrassahs. Hanakah lived their normal, full of majesty, calm life. Servants, quietly stepping, performed their usual work. Navoiy led his companion into the room of Mirkhond. The elderly scattered, like all scientists, and inclined to riotous living, the historian and the greatest chronicler of his time, - welcomed the guests. Making them feel welcome, the twelve year old grandson of Mirkhond Giyosiddin Khondamir politely greeted them. Navoiy loved this boy as his own son. He hastily assembled and folded Books for his grandfather. Then, leaving the former place, he sat down at a distance and stared at his grandfather and his guest’s smart, attentive eyes. Friendly, without undue ceremony, inquiring about the health of Mirkhond, Navoiy spoke with his grandson. Chatting about this boy's abilities gave him great pleasure. He asked what new history books he read during that time in Giyosiddin. Khondamir named several major works, the choices of which Navoiy and Emir Mirtoz approved.

The boy spent all his time with his grandfather, who at the suggestion of Navoiy lived for many years in this room and from the morning until the evening wrote great historical work “The Garden of purity.” Scholars, poets and artists constantly surrounded him. Listening to their conversations, the boy imbued more desire for knowledge and especially liked the story. He had already read a lot of historical works and studied book after book of the complete works of his grandfather. Mirkhond was the old man who was proud of his grandson.

- Praise be to Allah, he is now my assistant: he rewrites my works and if my weak eyes are hard to read some old, poorly written manuscript - he fluently reads it aloud to me. I have dedicated my life story and I think that after my death, this science will not be orphaned.

Agreeing in this with the old scientist, Navoiy inquired as to how he was getting on with the “Garden of purity.” Mirkhond took several notebooks lying in a niche and said:

- We ended the fourth volume. I beg you to take it home, read it and tell me your opinion.

Navoiy leafed the notebook and scanned the individual chapters with interest, then put the manuscript in a folder to take them with him.

- Life is short like lightning - sadly said Mirkhond. – Destined am I to finish the rest of the volume...

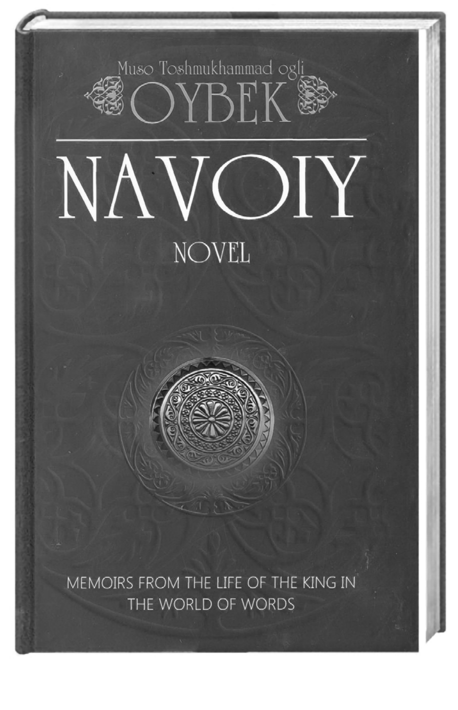

- You're not going anywhere until you write the promised work. We all cling to the floors of your gown - joked Navoiy.

- Today you look sad, said Emir Mirtoz. - Drink a few cups of wine and the soul will become clear as the spring sky.

When the group was hidden from the enemy place, they crossed the river and strengthened Sultan Masood, camping not far from Hisar he raised his head. Rather than break across the Amu Darya enemy unit, his soldiers fled in disarray to Hissar. The advantage was in the confusion of the enemy, so Husayn Boyqaro moved with his army and sent Badiuzzamon with several lords to Kunduz. Husayn Sultan himself came to Hisar and besieged fortress.

Despite the complete confusion of the enemy troops and the flight of some chiefs, the Hissar fortress still remained impregnable.

- Right - said Navoiy. - Do not give up the habit of drinking wine: it accelerates the iron and melts the angst, grief and sorrow.

Mirkhond denied that wine cleanses the heart dedicated to God. His words sounded of modesty befitting a dervish. Navoiy liked the mental softness of the historian, his deep poetry, his old age, his soul has been enriched by the bright colors of spiritual perfection and become more meaningful.

Sultonmurod also came as several scholars and poets. Chatting rejuvenated. Scientists talked about the works on which they worked. They consulted with Navoiy on significant aspects of several questions about specific uncertainties, reported him about their views on some critics. Everyone wanted Navoiy to approve his work. Sultonmurod said that he would like to write a book “Collection of Sciences,” that would include the most important information on all branches of knowledge. Navoiy warmly welcomed the idea.

The clock struck five. Watches made by Mirak Naqqosh were at Mirkhond’s special room. These watches were in a big box; there was a human figure holding a stick in his hands in the box. Hitting with a stick a small drum, the figure regularly beats time. Today, the conversation was so entertaining that no one could hear the loud struck of hours. Even small Khondamir who always followed with interest the progress of hours, forgot about them. Only when the muazzin shouted the call to prayer in the sparkling sunset minaret, they hastily gathered up and left.

CHAPTER XXXII

Concerning the recent agreement with Hissar, both parties considered it temporary. Frustrated by the unsuccessful campaign, Husayn Boyqaro sensitively listened to what was happening with the enemies. For its part, the Hissars did not even for a moment forget about the old foes and did not put the sword in its sheath. They were filled with joy, as experienced in military affairs, when the sultan came with a great army, but could not do anything and was forced to be content with the world. The Hissars didn’t stop scheming and plotting against Herat.

After three or four years after the conclusion of peace in 1497, Husayn Boyqaro led a huge army to Hissar. Son of the sultan Muzaffar Mirza and other princes with their jigits were in the campaign.

Husayn Boyqaro stopped on the banks of the Amu Darya River, across from Termez. Badiuzzamon Mirza came from Astrabad to support him. The enemy army under the command of Sultan Masud Mirza camped in Termez on the banks of the River... Winter time and the large number of enemy troops prevented Sultan Husayn from active operations so he had to spend the winter on the banks of Amudaryo. At the first sign of spring Husayn Boyqaro, abandoning the idea of defeating the enemy head-on, decided to strike the side. Along the coast of the Amu Darya he moved up to Kunduz! Five nimble jigits received orders to cross the river.

Making a camp under its walls, Husayn Boyqaro began looking for a way to conquer the castle. Lords, experienced in the siege, diligently attached to fortress walls, tried to find their vulnerabilities. Inwardly seething Togonbek had warlike rage and feelings of youth. It seemed as if he just started to live again. He longed to make some amazing feat and excel before proud Barlos lords, convinced that they have mastered the science of war while still in the womb. The desire to attract the attention of the sovereign prince made Togonbek’s heart fluttered.

Day and night was in full swing. Hundreds of jigits fortified castle at the foot of large overturned boilers filled with explosives. They were sure that powerful explosions would shatter the walls. Other horsemen, by selecting a specific portion of the fortress wall, threw huge boulders with the help of simple adaptions. On the top of that thick walls one could drive a cart and remain unshaken. Defenders with wide teeth were hidden behind the walls and showered enemy’s nuclei. The kernel flew very far and mutilated men and horses. Great warriors obviously were in the camp of the enemies.

The jigits besieged by throwing and huddling under the walls doused with boiling water.

Husayn Boyqaro pitched his tent away from the fortress, to the north side of it. Herculean body and tireless Grunt was very weakened. Now he sat on the horse and moved in the royal carriage or on a stretcher. The Sultan was very concerned with the idea that the campaign would end again unsuccessfully. Sometimes he was angry, not seeing success, sometimes he persuaded jigits not to despair and told them about the heroic deeds of their ancestors. The luxurious tent of the sovereign did not stop feasting and entertaining for one day.

(Davomi keyingi sonda)

QISQA SATRLARDA

Boshlanishi 1-betda

AYOL QALBI

Erkak soniyalar taraddudlanib qoldi. "Eheee, buni puliga boshdan-oyoq kiyinsa bo‘ladiku. Qirqqa kiribam, bu xotinni aqli kirmadida. Nima kerak ekana shu... Endi arazlagani ortiqcha. Nima desam

ekana" deb o‘yladi-yu, ichidagini tashqariga chiqarmadi. Keyin xotinining qulog‘iga shivirladi:

– O‘zingni tabiiy iforing yoqadi menga!

Qoshlarini chimirib o‘tirgan ayolning shu zahoti yuzi yorishib, ko‘zlari quvonchdan porladi. Eriga mehr bilan termulib, atirni joyiga qo‘ydi.

"Xudoga shukurey qutuldim!" – o‘yladi erkak.

"Bilgandim! Hali ham sevadi!" – o‘yladi ayol.

OG‘RIQLI XOTIRA

Ziyrak besh kundan beri ovqat yemas, nuqul halloslab yugurar, ko‘zlari mo‘ltirab g‘ingshirdi. Doktor chaqirdik, ammo itimizning ahvoli o‘nglanmadi. Aytishlaricha, unga zaharli dori yedirishgan, shu bois jon berolmay qiynalayotgandi...

Bobom urushda jarohatlangan oyog‘ini sudragancha oqsoqlanib uyga kirib ketdi. Birozdan so‘ng ov miltig‘ini ko‘tarib chiqdi va ko‘zlarini ochishga-da madori qolmagan Ziyrakka to‘g‘riladi. It qochmadi, tek qotdi. Ammo bobomning miltiq tutgan qo‘llari dag‘-dag‘ qaltiray boshladi. Rangi o‘chdi. So‘ng gursillab supaga o‘tirib qoldi. Baquvvat qo‘llari bilan avvaliga quloqlarini yopdi, keyin boshini changalladi.

– Yo‘q, yo‘q, do‘stim, Ma’ruf bunday qilolmayman. Sen, albatta, yashaysan! Bo‘ldi, gapirma. Yetkazib boraman... yetkazaman. Faqat chida, chidasang bo‘ldi. Chida do‘stim, chida. – Bobom bir muddat jimib qoldi. – Do‘stim, meni kechir...

Bobom shunday deb birdan chuqur “uh” tortdi va miltiqni oldi-da, itni shart otib tashladi...

Mastura BO‘RIYEVA, yozuvchi.

JANNAT ONALAR OYOG‘I OSTIDADUR

Ona! Naqadar buyuk zot. Hayot saboqlarini beruvchi va undan hech narsa talab qilmagan inson. Katta-yu kichikka doim to‘g‘ri yo‘l ko‘rsata oladigan murabbiy, ustoz. Ona! Jannat misoli, so‘nmas chechak o‘zi yemasa-da, bolamga deb intilgan ona. Ona shunday insonki, u hammaning o‘rnini bosadi, ammo uning o‘rnini hech kim bosa olmaydi. Bolam, oilam, deb yelib-yugurib, tashvish chekadigan, oilasi tinch yashashi uchun har ishga tayyor turadigan betakror zot.

Hammaning ko‘ngliga, yuragiga yo‘l topadigan buyuk inson. Kelajakda yurtimizga, elimizga kerakli inson bo‘lib yetishishida muhim o‘ringa ega insonni tarbiyalashda katta hissasini qo‘shadigan buyuk siymo. Shaxsan mening hayotimda onam o‘rgatgan fazilatlar, hislatlar juda katta rol o‘ynaydi. Xalqimiz orasida shunday gap bor: “Qiz farzand otasiga, o‘gil farzand esa onasiga mehribon” bo‘larkan. Lekin ona uchun buning ahamiyati yuq. Onalar hammamiz uchun eng sodiq do‘st. Bajarmoqchi bo‘lgan ishlarimizni yoki qilib bo‘lgan ishlarni hech kimga aytmasakda har doim sezadigan ona.

Onalar hammaning ko‘nglida oliyjanob, go‘zal, pokiza, aqilli, qanoatli, iffatli, vafoli, barcha ishlarini o‘ylab qiladigan buyuk inson. Ona har bir inson: ho u deriktor, ho u oshpaz, ho u usta bulsin hammamiz uchun qimmatbaho toshdir. Bardoshlari zim o‘tkir toshdan og‘ir. Vatanni onaga qiyos etib ,, Ona Vatan" deyishadi. Sababi nima ayting?. Sababi: Onamiz chekkan mashaqiyatlarni biz cheka olmaymiz. Qorning och qolib kelganda birinchi onang tomon borasan. Shunda shirin taomlar ila kutib turgan inson bu ona buladi.

Ona! Bu muqaddas so‘zni tilga olar ekanman, dunyoda men uchun yagona va aziz bo‘lgan mehribon onajonim gavdalanadi. Onam. Bu shunchaki oddiy so‘z emas. Har qadamda meni qo‘llab-quvvatlaydigan, dalda beradigan, kecha-yu kunduz qanday sharoitda bo‘lishidan qat'iy nazar doim yonimda onam. Onamning har bir ishlari, qat’iyliklari, fidoiyliklari va xulq atvorlari men uchun ilhom baxsh etadi.

Onam – biz uchun hamma narsaga tayyor, jismonan kuchli bo‘lmasa-da, hayotda o‘z yo‘limni topishda yordam beradigan onam. Onamning men yoqtirgan gaplarni g‘alaba qozonganimda, xursand bo‘lganimdagina eslayman.

Onam shunaqa deydilar: G‘alaba qozonmaguningcha urinaver, bolam, har doim sen oldingi muvaffaqiyatsizlik tufayli olgan tajribang bilan ish boshlaysan. Men onamning mehr-muhabbatlarini shinam hovliga o‘xshataman. U juda issiq va hamisha quyoshli. Hech qachon yomonlik tilamaydi. Kasal, bemor bo‘lsam, kechalari uxlamay oldimda boshimni silab mehrini bergan onam. Bilaman, ko‘p marta onamni ranjitib qo‘yaman, ba’zida bilib ba’zida bilmay, ammo o‘shanda ham bolam deb yonimda turadilar. Yaxshi va yomon kunimda birga men bilan, kulsam kuladilar yig‘lasam ovuta boshlaydilar. Onajonim men siz bilan faxrlanaman va men bilan ham faxrlanishingizni juda xohlayman.

Ma’mura GELDIYOROVA,
SamDCHTI talabasi.

AYOL, JAMIYAT VA BUGUN

Bugungi kun ayolining ilmi, iqtidori, zakovati ijodkorligi, yaratuvchanligi dunyoni yana bir karra lol qoldirmoqda. O‘zlikni anglash, barkamol shaxsni voyaga yetkazish, sog‘lom turmush tarzini yaratish, tarixiy qadriyatlar, milliy an’analar davomiyligini ta’minlash, hatto jamiyatni demokratlashtirish kabi global muammolarni ayolsiz, uning ishtirokisiz tasavvur etish qiyin.

Ayniqsa, onalik va bolalikni muhofaza qilishga qaratilgan qonunlar ijrosini ta’minlash hamda fidoyi, yuksak salohiyatli, izlanuvchan, bilimdon, o‘z kasb-korining ustasi bo‘lgan xotin-qizlarning jamiyat ijtimoiy hayotidagi faolligini oshirish, xotin-qizlarning huquqiy, ijtimoiy, madaniy manfaatlarini muhofaza qilish, ularning faoliyatiga halaqit berayotgan to‘siqlarni bartaraf etishning chora-tadbirlarini ko‘rish masalalari bo‘yicha fikr yuritish. Shuningdek, xotin-qizlarning bandligi masalasini hal qilishga ko‘maklashish, mehnat qilish va dam olishlarini tashkil etish kabi masalalarga ko‘proq e’tibor qaratish, shuningdek, qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash, shuningdek, yoshlar tarbiyasiga qaratilgan madaniy tadbirlar, anjumanlar va forumlar, seminarlar, uchrashuvlar, ko‘rik-tanlovlar, ko‘rgazmalar va sport tadbirlarini ko‘proq tashkil etish masalalarini muxokama etishdan iboratdir.

Mamlakatimiz aholisining 50 foizdan ziyodini tashkil etadigan xotin-qizlarga e’tibor va g‘amxo‘rlik ko‘rsatish, ayol zotini e’zozlash, ularning huquq va manfaatlarini ta’minlash, oila va jamiyat hayotidagi nufuzini oshirish, iste’dod va bu millatni, xalqni va ertangi kunni asrashdir. Farzandga, oila va jamiyat tayanchi, sog‘lom, barkamol avlodni dunyoga keltiruvchi hamda tarbiyalovchi ayolga mehr-ehtirom ko‘rsatish xalqimizning

qobiliyatini ro‘yobga chiqarish, opa-singillarimizning og‘irini yengil qilish, oila, onalik va bolalikni himoya qilish, ayniqsa, qiz bolalarning zamonaviy bilim va kasb-hunarlarni egallab, hayotda munosib o‘rin olishi borasida qabul qilingan qonunlar, Prezidentimizning farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari huquqiy asos bo‘lib xizmat qilmoqda.

Hayot davomiyligining asosi bo‘lgan ayolni, naslimiz davomchisi bo‘lmish farzandlarimiz salomatligini asrash – azaliy qadriyatlaridan biridir.

O‘zbek ayollari oilaviy qadriyatlar asosida uy bekasi, mehribon ona, millat tarbiyachisi, jamiyatda esa, o‘z o‘rniga ega to‘laqonli shaxs, malakali mutaxassis sifatida faol ishtirok etmoqdalar. Ayolning ma’naviy barkamolligi uning ijtimoiy faolligi bilan uyg‘un holda namoyon bo‘lib, keng ko‘lamli islohotlar muvaffaqiyatini ta’minlashga xizmat qilmoqda. Ular o‘z zimmasidagi mas’uliyatni to‘laqonli his qilgan holda jamiyat sohasining barcha jabhalarida faol ishtirok etayotgan ekan, ularni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash borasidagi amaliy tadbirlarni yanada izchillik bilan davom ettirish kelajagimiz poydevori bo‘lgan yoshlarni vatanga sadoqat, yurtga fidoyi, “elim deb, yurtim deb yonib yashaydigan” shaxslar etib tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ya’ni, davlatimiz tomonidan xotin-qizlar faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan sa’y-harakatlar, ularga bo‘lgan e’tibor jamiyatda bilimli, ma’naviyati yuksak, madaniyatli ayollarning ko‘payishiga sabab bo‘ladi va bular iste’dodli farzandlarimiz ko‘payishida o‘z samarasini ko‘rsatadi.

Darhaqiqat, ayol va uning jamiyatdagi o‘rni faoliyati masalasi bugungi kungacha turli-tuman qarashlar, ta’limotlar bilan boyitib kelindi. Shuni ta’kidlash lozimki, bu qarashlarning barchasida ayol muqaddas bir hilqat sifatida talqin etiladi. Uning oila va jamiyatning muvozanatini saqlovchi tarozi va oqila siymo ekanligi doimo e’tirof etib kelinadi. Yurtimizda xotin-qizlarning faolligini oshirish, qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash, erta nikohning oldini olish borasida ishlab chiqilgan dasturlar asosida joylardagi xotin-qizlar boshlang‘ich tashkilotlari ham samarali ish olib bormoqda.

Gulzodaga G‘AYRATOVA,
BuxDU filologiya fakulteti 3-bosqich talabasi.

OTAMNI SOG‘INDIM

Qanotim qayrildi parvozsiz qoldim,
Otam erta ketdi davlatsiz qoldim.
Dunyo, ol dardingi men juda toldim,
Qabrini bag‘rimga bosib yig‘layman.
Otamni sog‘indim ko‘rmoq istayman.

Dousi kerakdir har bir ishimda,
Otam ham sog‘ingan ko‘rdim tushimda.
Bir imkon bo‘lsaydi ko‘rsam xushimda,
Qabrini bag‘rimga bosib yig‘layman.
Otamni sog‘indim ko‘rmoq istayman.

Otamsiz fayzlimas dasturxonimiz,
Otamsiz hech kulmas onajonimiz.
Otamsiz uylarga kira olmaymiz,
Qabrini bag‘rimga bosib yig‘layman.
Otamni sog‘indim ko‘rmoq istayman.

Yor-yorlar aytilar bizning uyda ham,
Lekin kong‘lim to‘lmas kamdir bir otam.
Qaniydi oq fotixa bersa menga ham,
Qabrini bag‘rimga bosib yig‘layman.
Otamni sog‘indim ko‘rmoq istayman.

Otasiz qizlarning dardlari og‘ir,
Otasiz yigitga oson ham emas.
Ey Olloh, farzanddan otasin olma!
Ey Olloh, otani farzandsiz qo‘yma!

Gulsara BERDALIYEVA,
O‘zbekiston Milliy universiteti jurnalistika fakulteti talabasi.

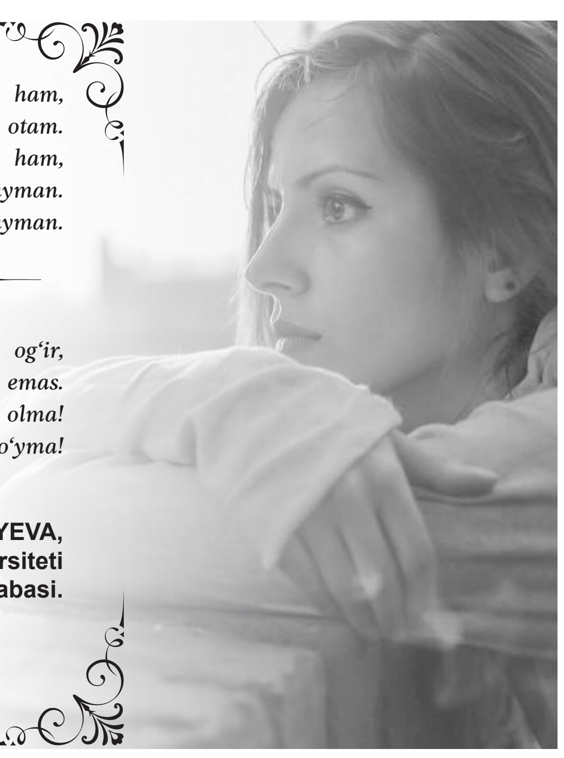

INGLIZ TILIDAN O´ZINGIZNI SINASH UCHUN TESTLAR

1. Choose the correct answer.
The 11.00 train to Tashkent has been cancelled … heavy snow on the tracks.
A) because B) due to C) despite D) in case

2. Choose the correct answer.
Everybody tried to explain him, but he …. to them.
A) won't listen B) doesn't listen
C) wouldn't have listened D) wouldn't listen

3. Choose the correct answer.
The black horse is likely …. in the race.
A) winning B) to win C) won D) wins

4. Choose the correct answer.
A: "The café was packed last night."
B: "Yes. Luckily, I …… for two in advance."
A) booked B) had been booked
C) have booked D) had booked

5. Choose the correct answer.
They don't have the money, …. they really need the laptop.
A) yet B) supposing C) since D) so that

6. Choose the correct answer.
My brother …. them. They didn't really mean that.
A) must have misunderstood
B) ought to misunderstand
C) could have misunderstood
D) should have misunderstood

7. Choose the correct answer.
If I don't want, I needn't do that, ...?
A) do I B) need I C) must I D) needn't I

8. Choose the correct answer.
Anvar, along with Sardor and Dilshod, …. visiting to

Venice this month.
A) are B) have been C) is D) has been

9. Choose the correct answer.
Bill is …. of ….two boys.
A) shorter/- B) the shorter/-
C) the shorter/the D) the shortest/the

10. Choose the correct answer.
We all wanted to see …. Egypt of … Middle Ages.
A) the/the B) the/- C)-/the D)-/-

11. From the marked areas 1, 2, 3 and 4, identify the one that is wrong.
The (1) police wants (2) to interview (3) two men about (4) the robbery.
A) 1 B) 4 C) 3 D) 2

12. Choose the correct answer.
A: I think you shouldn't work so hard.
B: Yes I am taking some time …. next week.
A) - B) for C) off D) on

13. Choose the correct answer.
We …. in the same block for years and we had never met.
A) had been living B)are living
C) have lived D) lived

14. Choose the correct answer.
It is very important to have loyal …. to work for you.
A) employee B) employer C) employ
D) employment

15. Choose the correct answer.
Only if you learn well …. your entrance exam.
A) you will pass B) won't you pass
C) will you pass D) you would pass

16. Choose the correct answer.
"Don't forget to get a ticket for me."
He ….. me to get a ticket for me.
A) reminded B) remembered
C) ordered D) offered

17. Choose the correct answer.
I can't imagine my brother … children at school.
A) teaching B) to teach
C) teach D) is teaching

18. Choose the correct answer.
If anybody rings me up, tell …. to phone me an hour later.
A) him B) us C) me D) them

19. Choose the correct answer.
People who … a foreign language can learn a second one easily.
A) knows B) is knowing
C) know D) are knowing

20. Choose the correct answer.
… Lake Baikal is … deepest lake in the world.
A) -/the B) the/the C) -/a D) the/a

21. Choose the correct answer.
The Captain was the last … the ship.
A) left B) leaving C) on leaving D) to leave

22. Choose the correct answer.
Everything … before you came.
A) is done B) has done C) has been done
D) had been done

23. Choose the correct answer.
They have to ask somebody else to help them, … ?
A) haven't they B) have they
C) do they D) don't they

24. Choose the correct answer.
A: Did you read this book?
B: No, I didn't. I wish I … it.
A) read B) could read C) had read
D) would read

25. Choose the correct answer.
He never spends … money.
A) many B) some C) much D) a lot

26. Choose the correct answer.
… charming person she is!
A) What B) How C) How a D) What a

27. Choose the correct answer.
Bob saw only one film last year. He … goes to the cinema.
A) often B) seldom C) sometimes D) never

28. Choose the correct answer.
You look very … . What's the matter?
A) unhappily B) happily C) unhappy
D) happier

29. From the marked areas 1, 2, 3 and 4, identify the one that is wrong.
There (1) are (2) a lot of (3) sheeps in (4) New Zealand.
A) 3 B) 1 C) 4 D) 2

30. Choose the correct answer.
It is no use … over … milk.
A) crying / spilt B) crying / spilling
C) to cry / spilt D) cry / spilt

Javoblari keyingi sonda.

Zayniddin G'APPOROV.

"Intellekt" gazetasining 2022-yil 16-iyuldagi № 13 (45) sonida berilgan testlarning javoblari

1-D, 2-B, 3-C, 4-C, 5-C, 6-A, 7-D, 8-C, 9-C, 10-D, 11-C, 12-B, 13-B, 14-C, 15-D, 16-D, 17-C, 18-C, 19-D, 20-B, 21-B, 22-D, 23-B, 24-D, 25-A, 26-A, 27-B, 28-C, 29-D, 30-A.

YURTIM MADHI

Ming shukurkim, necha asrlar o'tib,
Aziz yurtim, bugun topding shuhrating.
Jahon maydonida yagona bo'lgin,
Davlatlar ichinda baland hurmating.

Bugun yo'q olamda biror ag'yoring,
Atrofingda jamdir faqat do'stlaring.
Bugun avvalgidek ahil va inoq,
Tegrangda parvona qardosh ellaring.

Porloq kelajakka xurramlik bilan,
Qadam tashlayotir o'g'il-qizlaring.
Bayrog'ingni baland ko'targay mudom,
Bobolaridek mard, jasur yoshlaring.

Kim aytadi axir, yana qayda bor?
Tandirdagi issiq, ham shirmoy noning.
Mehnat baxt keltirar, mehnat baxt erur,
Dunyoga tanildi shuhrating, shoning.

Yurtim, seni doim solaman she'rga,
Ko'zimni quvnatar gulgun chiroying.
Qalbingda porlaydi oppoq orzular,
Yo'lingni yoritsin porloq chirog'ing.

Shahnoza OCHILDIYEVA,
Denov tumani 49-umumiy o'rta ta'lim maktabi o'quvchisi.

MUHABBAT

Koshki edi, yer bo'lsam-u ko'rsam yo'ling,
Qadam tashla, oyoqlaring osti gulzor.
Faqat egil, yuragimga bosgin qo'ling,
Qadamlaring sanagan dil – taftingga zor.

Koshki edi, yomg'ir bo'lsam yuvsam yuzing,
Oppoq paxtazorlar ichra sin gib ketsam.
Dona xolingga yetganda ilmay so'zing,
Shoshib yana dilimdagin bayon etsam.

Koshki edi, bahor bo'lsam – sevsang meni,
Ishqim gullaridan har kun olsang bahra.
Ammo qani, "men" deguvchi inson qani,
Asli "men"dan kechib "sen"ga keldim zo'rg'a.

Koshki edi, xayol bo'lsam, suzsam senla,
Orzularing qanotida uchardimda...
Shunda o'zing – bilmay halak bo'lib menla,
Bilsang ham lek, men o'zimdan kechardimda.

Koshki edi, mavjud bo'lsang mening kabi,
Va boqiy bo'lsaydi ikkimiz uchun – baxt.
Lek bularga toqati yo'q, vaqtning tabi,
Sensizlikka ko'nikolmasman – Muhabbat!

Ozoda ODILOVA, Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti talabasi.

ILTIJO

Qalbga sanchar nishin achchiq haqiqat,
Hayot, qilolmaymiz mushtingga toqat.
Umrimiz o'tmasin janjalli faqat,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Haqorat eshitgan quloq kar bo'lsin,
Bu nizoni ko'rgan ko'zlar ko'r bo'lsin.
Tangrim, oilamiz ahil, bir bo'lsin,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Tug'ildik dunyoga bo'lib ermaklar,
Achchiq so'zlaringiz ruhni kaltaklar.
Sizdan tinglagimiz kelar ertaklar,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Dada, nechun bizga nigohingiz o'q?
Bizga aytar tansiq gapingiz ham yo'q.
Mehringizdan emas yuragimiz to'q,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Dardni parchalashga kuchimiz yetmas,
Ko'zimizdan aslo shum holat ketmas.
Bilolmay halakmiz, sizga ne yetmas,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Sho'rlik bolalarga aylandik, ey voh,
Kunimiz yo'q shirin damlarga guvoh.
Endi Yaratgandan so'raymiz panoh,
Otajon, onajon, urishmang, yetar.
Sizni ko'rib bizdan bolalik ketar.

Dilnavoz TO'XTAYEVA,
Vobkent tumanidagi 24-umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchisi.

DUNYO XABARLARI

ARKTIKADA XAVOTIRLI HODISALAR: U GLOBAL FALOKATGA AYLANISHI MUMKIN

Grenlandiyadagi Arktika tadqiqot bazasida muzliklar jadal erimoqda. Amerikalik olimlar oroldan har kuni okeanga olti milliard tonna suv quyilishini qayd etishgan.

Muzli orolda ayni paytdagi harorat anormal sanaladi.

Masalan, bugun, 28-iyul kuni havo harorati 16 darajagacha ko'tarilgan. Bu normadan 10 daraja yuqori. Tadqiqotchilar Arktikada global isishi butun dunyoga qaraganda ikki baravar tezroq ekanligini isbotladi. Va bu global falokat tahdidir.

«O'tgan 1000 yil ichida, vikinglar davridan to hozirgi kungacha, biz faqat bitta ajralib chiqqan aysbergning izlarini topdik — 1887 yilda. 2000 yildan keyin esa to'rtta. Muammo kuchayib bormoqda.

Agar ekvatorda bir yarim daraja isish unchalik sezilmasa, bu yerda, Grenlandiyada harorat darhol

6 darajaga ko'tariladi. Bu juda jiddiy muammo», — deydi professor professor Yorgen Peder Shteffensen (Nils Bor instituti).

Eslatib o'tamiz, Verxoyansk shahri (Yoqutiston, Rossiya)da 2020-yilning 20-iyunida Arktikadagi eng yuqori issiq harorat rekordi o'rnatilgan, termometrlar +38 darajani ko'rsatgandi.

O´ZBEKISTONGA ELEKTROMOBIL IMPORTI 3,2 BARAVAR KO´PAYDI

2022-yilning yanvar-iyul oylarida O'zbekistonga 10 ta xorijiy davlatdan qiymati 40,1 mln AQSH dollariga teng bo'lgan 1 314 ta elektromobil import qilingan. Bu haqda Davlat statistika qo'mitasi ma'lum qildi.

Elektromobil importi 2021-yilning mos davriga nisbatan 901 taga yoki 3,2 barobarga oshgan.

2022-yilning 7 oyida O'zbekiston asosan quyidagi davlatlardan elektromobil import qilgan:

- ***Xitoy – 1155 ta***
- ***BAA – 81 ta***
- ***Germaniya – 29 ta***
- ***Gonkong – 29 ta***
- ***Koreya – 7 ta***
- ***Litva – 7 ta***
- ***Estoniya – 2 ta***

Eslatib o'tamiz, O'zbekistonga joriy yilning olti oyida xorijdan 34,1 mln dollarlik elektromobillar import qilingandi.

OLTI OYDA O´ZBEKISTON CHETDAN QANCHA BENZIN IMPORT QILGAN?

2022-yilning yanvar-iyun oylarida O'zbekistonga qiymati 35,9 mln AQSH dollariga teng bo'lgan 60,6 mln litr avtomobil benzini import qilingan. Bu haqda Davlat statistika qo'mitasi xabar berdi.

Qayd etilishicha, 6 oyda O'zbekiston eng ko'p Rossiyadan 48,8 mln litr, Turkmanistondan 11,7 mln litr avtomobil benzinini import qilgan.

2022-yilning yanvar-iyun oylarida o'zbekistonda 562,7 ming tonna avtomobil benzini ishlab chiqarilgan.

Avtomobil benzini ishlab chiqarish hajmi o'tgan yilning mos davri bilan solishtirilganda 1,8 foizga oshgan.

2022-yilda oylar kesimida ishlab chiqarilgan avtomobil benzini hajmi:

- *yanvarda – 97,8 ming tonna;*
- *fevralda – 98,2 ming tonna;*
- *martda – 92,6 ming tonna;*
- *aprelda – 93,7 ming tonna;*
- *mayda – 92,7 ming tonna;*
- *iyunda – 87,7 ming tonna.*

BITTA VITAMIN YETISHMASLIGI QO´L QALTIRASHIGA OLIB KELISHI MUMKIN

Diyetolog aytishiga ko'ra, V6 vitamini yetishmasligi qo'llarning qaltirashiga olib kelishi mumkin.

Diyetolog Janel Oner Sayar Turkiye nashriga organizmda V6 vitamini yetishmasligi oqibatlari haqida hikoya qilib berdi.

"Ushbu vitamin yetishmasligi qizil qon tanachalari ishlab chiqarilishi kamayishiga olib keladi. Natijasida anemiya rivojlanadi, doimiy charchash, holsizlik va kuchni yo'qotish yuzaga keladi. Teri toshmasi, lab yorilishi, og'iz va lablar atrofida quruqlik paydo bo'lishi kuzatiladi.

Shuningdek, immun tizimi zaiflashadi, yuqumli kasalliklarga chalinish xavfi ortadi. Qo'l, oyoq, barmoqlar uvishishi va igna sanchgandek og'rishi mumkin. Bolalarda - tashvishlanish, kayfiyat tushishi, homilador ayollarda - ertalab kuchli ko'ngil aynish, shuningdek, kognitiv muammolar, masalan chalkashlik, diqqatni jamlashda qiyinchilik, unutuvchanlik paydo bo'lishi mumkin", — deya ekspert so'zlarini keltiradi nashr.

Diyetologning ta'kidlashicha, V6 vitamini tuxum oqi, dukkaklilar, soya, yong'oqlar, donlar, boyitilgan donlarda mavjud. Uning aytishicha, bu mikroelement astma, autizm, yurak-qon tomir kasalliklari, karpal tunnel sindromi, diabet, epileptsiya, depressiya, buyrak toshlari va osteoporoz, shuningdek, homiladorlik bilan bog'liq ko'ngil aynishi va qayt qilishni oldini olish uchun foydalidir.

Oner Sayar V6 vitamini yorug'lik va issiqlikka sezgir bo'lib, ultrabinafsha nurlar va issiqlik bilan ishlov berish ta'sirida o'z xususiyatlarini yo'qotishi haqida ogohlantirdi.

"Vitaminning 50% sterillangan donlarda, taxminan 50-70% tayyor nonushta donlarida yo'qolishi mumkin. Hayvonlar va odamlarda V6 vitamini ichak bakteriyalari tomonidan ishlab chiqariladi. Va bu vitamin ichaklarda sintezlanadi", deya qo'shimcha qildi u.

Mutaxassisning aniqlik kiritishicha, kattalar uchun kuniga 1,25-1,67 milligramm V6 vitamini qabul qilish kifoya, bu esa har bir kilogramm tana vazniga 25-30 mikrogramga teng.

Internet materiallari asosida tayyorlandi.

INTELLEKT

Muassis:
Samarqand davlat chet tillar instituti

Bosh muharrir: Ilhomjon To'xtasinov

Tahrir hay'ati:
Fazliddin Ro'ziqulov (rais), Otabek G'aybullayev, Shaxobiddin Ashurov, Otabek Yusupov, Erali Rahmatov (a'zolar)

Gazeta O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasida 2020-yil 22-iyulda 09-15 raqam bilan ro'yxatga olingan.
Gazeta «Intellekt» gazetasi tahririyati kompyuterida sahifalandi. «Sherdor plyus poligraf» bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: Samarqand shahri, 140100, Ulug' Tursunov ko'chas 82-uy.
Qog'oz bichimi: A-2. Adadi: 1 000 Buyurtma: № ______

Bosishga topshirish vaqti: Soat 18:00 da. 2022-yil 17-avgust.
Bosishga topshirildi: soat 19:10 da
Bahosi kelishilgan narxda
t - tijorat material

Bosh muharrir o'rinbosari:
Asilbek Abduraimov

Nashr indeksi: 5588

Maqola va xabarlarda keltirilgan ma'lumotlar uchun muallif javobgar

Manzil: 140104, Samarqand shahri, Bo'stonsaroy ko'chasi 93-uy. Telefon: +998 (97) 575-94-54

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar qaytarilmaydi. Muallif nuqtayi nazari bilan tahririyat fikri to'g'ri kelmasligi mumkin.